U. B. BERGEN
Ms. 187a/98d

Extract

af Sognepræst Heltzens Forsøg til physisk og oeconomisk Beskrivelse over Ramnes Prestegjeld, 1ste Deel. f. manuskript. 1833.

Cap: II. § 4. — Under Beskrivelsen over Sørdalen fortælles følgende:

„Der var nu engang Gnurrudur paa Nissedrøyen, Niels Johnsen Dødegaard, Bonde paa nu lidet Plads Torvaamark kaldet, i denne Fjeldbygd. Han havde Menneskekjød, og søgte ej dette Selskab, han gik ingen Vei ud af Faarehuset alene om Natten. Huset var isoleret blandt Klipper, nu kan det nu romantisk Beliggenhed, dette da den lille Bæk, hvorpaa Gaarden faldfordige Hjørne stod, var under et høit Fjeldbrystlandet med Skov gamle Asper, dette med den sig slingrende Overdals-Elv, der søgte Vasdrag i Kvinen Lugten ombring Gaarden. Men det var ej ent at komme til denne Fremmedes Dørlig; paa den ene Side var en høit beboerlig Klippe umuligt tilkommelig, paa den anden Side nu Gangstien, uagtet 2 Fod bred, i en brat undgaaende Klippe, med hvis Fod Overdals Elv dannede et ej ubetydeligt Vandfald. — Han havde Menneskekjød Jordi. Han var engang bedrøvet i sin Ensomhed, og han havde kun 2 udvaxne Døtre, hvilken han altid beholdt under om Natten. — 2 Kjøer og nogle Geder var hans Selskab. — Disse havde han nødvendig

„om Høstens Slagtetid, alle Folge
„De Gange i Ungdommen, eller i mere Sindt,
„fandt man, med ad Slagte efter Gamle
„Gamle Dødsfrøsten liggende i sin Krug."

I Cap: III. § 9, berettes følgende:

„Vi vilde nu endelig skutte dette
„Kapitel med Dagbøgernes af
„det merkelige Jordskjelv d: 31te
„Aug: 1819. — Det begyndte omtrent Kl: 2½
„Eftermiddag. Lange Gange dustede mere og fyldte end
„ingefrangere Øjer, da hundred endelig efter 3 Uger
„skjellende Øjne oplaade. Alle vore Husfolk med
„al velde det mere Galmraaden Lader, der kaar gaa
„Jorden. Jorden sik en Elgefarve, og man Gøkte
„en Time standende Øjet Ligt, men maatte Gøkend,
„end de langt fra gaaende Øerne. Jorden bø-
„rede saa voldsomt at Vindmøllen Kamrede mod
„Ølen; saa mange Ruder skjærtede Murene
„saa Tagene ned, og den hele dundrende Ejd
„i Luften gjorde de 5 Minutter i Jeneke det
„mørke, modsomt. Det Ballegrund Øver Taaden
„Gaarde sin Melk staaende saa skjelved, under Dagt
„skulde den over. Man saa saa den blik skille
„Dampene Maanestraaler, saa Øjet, som Jordsnegter,
„og Vandet steg op, skjønt Øen Dalt over Sin
„Jøiste Marbredder. Vogle Skaber skrukkede
„og nu maatte sin Vand, den Synes at vore Gamle
„saa Jordens Indvalde; thi man saa forgjæves
„skjøt efter den. Skjelvet vjstede saa stort at
„den forvittrede Kommode saa Dørene
„Coppe og saa deres Øder falt ud med megen Krag
„og Ligesaad om Mandagen med Postvaalen. Tøllen
„klem skjumrede med Lem og stod. Jordens bevæ-
„gelse stortet at Mennesker, som maae ude saa

„ Klagter, kunde vi staae, da Huusene vi mistede
„ bare den. Dette vedholdt Dem varede som fagt
„ Gammel 5 Minuter, og da den ophørte kom en nyt
„ Jorn Orkan af Sydøst, der vi nedmaatede over 10
„ Minuter. Man nie frild om man troede at det
„ var nedfaldt i Rummet. Vi Underteiknede Ejer
„ mig midtbøl Jon Lucoe Jørding og Tarnørrud,
„ Huus det var øttest sig Ligsad og vi stortkere end
„ Jer var. Da de store Cinder i erdnu skjøtte
„ Ploen og gaa Hanet, og Brendende Jaar Wanstraale,
„ og mange af de, gaa Bond morende, trede derav
„ Taade skulde omnedt. Dette Øjeblik gjentoges,
„ dog mindre i Øjeblik. 7 Gange Jammer Aften og Nat.
„ Paaen Gande nie idelig Mindelser af den i Feb.
„ Aaret, undog flere Gange ugentlig, og i Aaret
„ 1820 mere en Maaned ikuelbend. Paaen Jan det nu
„ oplages nu vi ophørt Gnidet man kan se af mine
„ meteorologiske Observationer, der nu følge denne
„ Øjeblikkes andre Deel. Dette Gange mordedes det
„ undog den 12te Maitz 1833 – altsaa nu blevet det andeu.
„ Paa Gaarden Storstrand i Gammes Jørding, der ligger
„ nat den østre Ende af den store Engt Udskorpen – nie
„ dette Jordskjelv sig ødelaggende. Vaaningshusene
„ Taae paa en stor Takke og neden for Jammer var en vi
„ ikke ødelig med Potater Øjeblik Platte. Da Jordskjelvet
„ gik skjøtted denne Platte ned, og den Lierabakker
„ nystre Deel paa Gnis Hade omengaa fiskam stod. Et
„ megt stort 30 til 40 Aamen stort Lerfald blev dannet
„ i Bemelte Takke, og Platten neden under stod omskjøvnet
„ af Vand. Gjørdbreden, der Gande Øjeblik nok var
„ de Høgste Taade blev ødelagt med Grund Jan man nau
„ skalig kunne komme til Landet. Denne Nabo

„ maatte, med dette Hjelp flytte sin Gaard. Men
„ Gaarden stoede, med at af de følgende Jordskjelv kom den
„ omtalte og i Afgrundet liggende nedsunkne, og med
„ Vand overfyldte Plads atter og igjen, dog sin forrige
„ Plads tilbage, dog ofsjelt med en Mengde Skjemmelader
„ under det mægt Gjie Lerfald. Iøvrigt var det,
„ at en Tøtte, Storri et Grøn Taar, stod med Agrene, da en
„ gammel Tøud Sande optagt Potater, uden Tøuen Gal-
„ digeiers forladt Radt, forinden Ulykken skeede, kom
„ atter med Pletten og igjen. Man seer ved saa dette Ned
„ at Jord Lerfald overfor Pletten, ønsket er saa mægt mere
„ fragrende, som man manglelig, uden at kjende Tildragelsen,
„ kan forklare dets Tilblivelse.

„ Kunder man Øyen af mægt ildgrønnende Spiger
„ Tilnoralsø i Verdenen paa Helgeland?

„ Er at Øyrgvinnaal Gjøis Vestnoralsø er saa mægt
„ mere mægtig for Helgelænderne, at faae Vestnorat, som de
„ i 14 Aar vedvarende Jordskjelv blinder, at den Labora-
„ tos paa at Udbrud i mere end ni Helgelænders, dog
„ Nordlænds Øraker. Paanart jeg nord finder intet
„ egentlig Øyen af mægt Krater, men at der paa Sommeren
„ i Vesten Øyen finder Ting Sand er vist, der saa gjøre
„ Lam mere Bragt og Gnad den Ting Sand, som ligger finder
„ Gårdene og i Aldet mægtige, overlader jeg til andres
„ Undersøgelse. —